

Guillaume Raboutot
Foto Birgitta Wiklander

Från Napoleon till Macron

Europaklubbens tema för 2026 är Frankrike. Inför 55 åhörare i Biblioteket talade Guillaume Raboutot, språkattaché vid Franska ambassaden i Stockholm, om politikens utveckling från den franska revolutionen 1789 fram till nu, då Frankrike lever med en konstitution som benämns ***Femte republiken***. Den tillkom 1958 efter att de Gaulle hade inkallats för att få ordning på det tumult som uppstått vid koloniernas frigörelse, med störst problem i Algeriet. För detta krävde de Gaulle att presidentmakten skulle vara näst intill diktatorisk, men ändå demokratisk. I praktiken går det t.ex inte att avsätta presidenten. Frankrike har därmed världens starkaste presidentmakt, även om den positionen för tillfället intagits av Trump via hans ständiga utmaningar av kongressen och högsta domstolen i USA.
Guillaume Raboutot talade fritt och ledigt om hur den franska politiken fungerar. Han tillät sig t.o.m att då och då ta steg utanför diplomatspråkets begränsningar. Första republiken tillkom efter franska revolutionen1792 och varade till 1804, då Napoleon utropade sig till kejsare. Andra republiken (1848-1852) bildades efter februarirevolutionen och avslutades genom Napoleon III:s statskupp. Tredje republiken (1870-1940) proklamerades vid kejsardömets fall efter förlusten i fransk-tyska kriget, och upphörde när Tyskland invaderade landet under andra världskriget. Efter freden skapades den Fjärde republiken 1946. Den varade till 1958 då den ersattes av den nuvarande Femte republiken och de Gaulle på sätt som beskrivs ovan. Nu är Macron republikens åttonde president. Efter hans två perioder blir det val av ny president i maj 2027.
Parlamentet består av 2 kammare, Assemblée Nationale och Sénat, vars funktion kan liknas med Underhuset resp Överhuset i Storbritannien. Det pågår diskussioner om att övergå till ett direktvalt enkammarsystem. Likaså om ett övergående till proportionella val i stället för dagens enmansvalkretsar. Den starkt centraliserade beslutsmakten är också ifrågasatt. Politiken plågas av statens dåliga ekonomi. Ett underskott i statsbudgeten på 5,5 % och en statsskuld om ca 115 % av BNP ligger som en börda över det mesta. Guillaume Raboutot trodde dock att en Sjätte republik var avlägsen.

Macron seglar fram en bra bit ovanför folket. Allmänheten brukar benämna honom Jupiter, den högsta guden i den romerska mytologin. Den nödvändiga reformeringen av pensionsreglerna är ett exempel på den starka president-makten. Parlamentet insåg att en reform var nödvändig, men partierna var oförmögna att komma överens. För att komma framåt ingrep Macron via en artikel som möjliggör införande utan omröstning och mot parlamentets majoritet. Ytterligare exempel på presidentens makt är då Macron efter förlusten i EU-valet 2024, i all hast utlyste nyval till parlamentet. Han parti Renaissance förlorade majoriteten och för att få till en ny regering har han sedan dess utsett 4 premiärministrar, som alla röstats bort, innan den nuvarande unge politiske ”mirakelmannen” Lecornu, trots ett fientligt parlament, lyckats hålla posten i snart 5 månader.
Som en del av Frankriketemat gör ett 30-tal av Europaklubbens medlemmar en veckolång studieresa till Toulouse i mitten av september.

Ove Wilder